

ישיבת מליאה (207/25)

יום שני 17/03/2025

1. מ"מ יו"ר המליאה – ד"ר שרה אוחיון, אקולוגית ימית
מנכ"לית רט"ג: רעיה שורקי
חברי מליאה נוכחים:
2. מר חיים יפרח, ממונה מחוז ירושלים, משרד הפנים.
3. דן אלון - מנכ"ל החברה להגנת הטבע.
4. מר שמוליק ידוב, מנהל תחום בעלי חיים בספארי רמת גן.
5. מר אלון רוטשילד, מנהל תחום המגוון הביולוגי, החברה להגנת הטבע.
6. ד"ר סיגל בלומנפלד – מנהלת מחוז צפון, המשרד להגנת הסביבה - לא נכחה.
7. מר אלירן שמואל חי – סגן יו"ר קרן קיימת לישראל- לא נכח.
8. גב' סיגל גבאי – מנהלת אגף תכנון, משרד התיירות.
הצטרפו לישיבת המליאה:
9. מר שלמה דולברג, נציג המרכז שלטון המקומי
מוזמן קבוע:
- מבקר הרשות, רו"ח גלי גנה
- משתתפים קבועים מטעם ההנהלה:
- רעיה שורקי, מנכ"לית.
- גיא אילון, סמנכ"ל.
- עו"ד אופיר בר טל, יועמ"ש.
- שלומי ישי, מנהל חטיבת מנהל וכספים.
- יוסי ורצברגר, מנהל אגף תיאום ובקרה.
- פרופ' דרור הבלנה, מדען ראשי.
- סדר היום:
1. לזכרו של אוהד יהלומי ז"ל.
2. מדיניות אכיפה - יתיר שמיר, מנהל חטיבת אכיפה.
3. תכנית שיקום הצפון - ד"ר סיגל בלומנפלד – לא הוצג ידחה למליאה הבאה.
4. הערכות לחג הפסח - אורית שטיינפלד, מנהלת חטיבת קהל וקהילה.
- פרוטוקול המליאה שהתקיימה ב- 17/02/2025 מאושר.
- לזכרו של אוהד יהלומי ז"ל

רעיה אמרה מילים לזכרו ועל ההתארגנות הארגון לקראת הלוויה.
הוקרן סרט קצר לזכרו.

מדיניות אכיפה - יתיר שמיר, מנהל חטיבת אכיפה

- הוסבר על עקרונות המדיניות וכן על החוקים אותם אני אוכפים.

להלן עקרונות המדיניות:

מטרות מסמך מדיניות אכיפה

- יצירת קריטריונים אחידים אשר יובילו לאכיפה מאוזנת ושקולה - מתן יחס נכון לכלל השיקולים השונים הבאים לידי ביטוי באכיפת עבירות על חיקוקי הרשות.
- שאיפה לאחידות באכיפה.
- שוויונית – שמירה על כללי הוגנות בביצוע האכיפה, הימנעות מאיפה ואיפה.
- מתן כלים מקצועיים לאוכף לביצוע תפקידו בהצלחה תוך מיצוי מושכל של הליכי האכיפה, ותוך הקפדה על שמירת זכויות הנאכף.

עיקרון 1 - פגיעה או סיכון לפגיעה משמעותית בטבע

- חומרת הפגיעה ואופי הפגיעה בערך טבע מוגן או חייית בר מוגנת, ובאפשרויות השיקום מן הפגיעה, הם שישפיעו בין היתר על מידת ההחמרה באכיפה.
- אכיפה מחמירה תושט במקרים הבאים:
- ❖ פגיעה במין אדום או במין המוגדר כשמור (או כנמצא בסכנת הכחדה), לפי אמנות בינלאומיות.
- ❖ פגיעה בחייית בר תוך כדי התעללות בה.
- ❖ פוטנציאל נזק גבוה לטבע בהיקף וחומרה העולים מעבר לפגיעה המידית בחייית הבר או ערך הטבע.
- פגיעה קלה המאפשרת שיקום של ערך הטבע בטווח הקצר, מאפשרת שיקול דעת לגבי חומרת האכיפה.
- פגיעה ללא כוונת זדון מצד הנאכף, הבעת מוכנות לשאת באחריות ולסייע בשיקום, מהווים שיקול בהפעלת אכיפה מקילה.
- במצב בו הרשות סבורה כי יש מקום להתיר פעילות האסורה על פי החוק (לאחר שמצאה כי פעילות זו אינה פוגעת בערכי טבע מוגנים או באינטרסים אחרים שהיא אמונה עליהם), תימנע הרשות ככלל מאכיפת האיסור.

עיקרון 2 - סטטוס השטח: עבירות המתבצעות בתוך תחומי השטחים והאתרים שבאחריות רשות הטבע והגנים, או מחוץ להם.

- ככלל, עבירות על חיקוקי הרשות בתחומי שמורות טבע וגנים לאומיים מוכרזים שבאחריות רט"ג (ובפרט עבירות שעולות כדי פגיעה בערכי הטבע ובשטחים שרט"ג אמונה על שמירתם), יאכפו בחומרה רבה יותר.

- בעבירות בשטחים שאינם באחריות רט"ג ניתן לשקול אכיפה מקלה או מאוזנת יותר (למשל קטיף פרח בתוך השמורה חמור יותר מקטיף אותו פרח בשטח שמחוץ לשמורה, גם אם העבירה במקרה זה היא אותה עבירה בדיוק).

עיקרון 3 - רגישות לאומית ובינלאומית: מידת הפגיעה בסמלים לאומיים, בתדמית המדינה וביחסים בינלאומיים

- רגישות לאומית - פגיעה בסמלים וערכים לאומיים בעלי משמעות (מצדה, קבר בן גוריון וכד'), מחייבת אכיפה מחמירה, תוך מאמץ למיצוי הדין.
- תיקים אלו יועברו ככלל ללשכה המשפטית לבחינת הגשת כתב אישום.
- רגישות בין לאומית:
- ❖ פיקוח ואכיפה במרחבים בהם מצויים נכסים בעלי חשיבות בינלאומית, לרבות נכסים או מקרקעין המהווים סמלים בעלי חשיבות דתית (לדוגמה: במרחב סובב חומות ירושלים, כנסיות כפר נחום ועוד), מחייב אכיפה שקולה ומידתית המתואמת עם הנהלת הרשות.
- ❖ בביצוע האכיפה יש לקחת בחשבון בין היתר את הפוטנציאל להתלקחות תקריות דיפלומטיות, פגיעה במוניטין המדינה בעולם, ו/או היווצרות מתחים בינלאומיים.
- ❖ באירועי אכיפה המושפעים מרגישויות בינלאומיות, מרחב שיקול הדעת לפקח הוא מצומצם באופן יחסי ומחייב העברת דיווח, התייעצות וקבלת הנחיות מהדרגים הבכירים – במרחב/במחוז.
- אכיפה כנגד תיירים אזרחי מדינות זרות:
- ❖ אכיפה כנגד אוכלוסייה זו מחייבת הפעלת שיקול דעת נוסף לצורך קביעת חומרת הטיפול (למשל - פערים תרבותיים, מחסומי שפה כמו אי הבנת הוראות שילוט, סיכון למורכבות הקשורה להיבטים של יחסי ישראל עם מדינות זרות, חשש לתקלות דיפלומטיות וכד').

עיקרון 4 - רגישות ציבורית: מידת העניין הציבורי והאינטרס הציבורי ביחס לעבירה.

- כגוף ציבורי המשרת את הציבור, נדרשת הרשות לקשב לרחשי הלב של הציבור. ולרצון הכללי למגר תופעות עבריינות, שיש בהן כדי להטרידו ולפגוע בנכסי הטבע שלו באופן משמעותי.
- רגישות ציבורית הנובעת מרצון במיגור תופעות עבריינות המעסיקות את הציבור:
- ❖ רגישות ועניין ציבוריים גבוהים, המצויים בהלימה לחיקוקי הרשות, יוצרים ציפייה ציבורית מאוכפי החוק לפעול בנחישות ביחס לעבירות הנתפסות כמנוגדות לאינטרס הציבורי.
- ❖ עבירות על חיקוקי הרשות בנושאים המצויים במוקד הרגישות ציבורית, סדר היום הציבורי והעניין הציבורי, לצד פגיעה באינטרס ציבורי רחב, יהוו ככלל בסיס לקידום סדרי עדיפות באכיפה של עבירות אלו.
- רגישות ציבורית הנובעת מהתנגדות לאיסורים ומגבלות שאותם אוכפת הרשות:
- ❖ רגישות בקרב קבוצות בציבור השוללות את סמכות המדינה להגביל את הפרט, יוצרת התנגדות לחיקוקי הרשות ולפיקוח של רשויות המדינה על המבקרים בשטחים שבאחריות הרשות. התנגדות זו מלווה לעיתים בביטוי הסתה ו אלימות (למשל האמירה: "הטבע שייך לציבור ואל לה למדינה להגביל את הנגישות שלו לכלל הציבור").
- ❖ התנגדות זו עלולה להרתיע את פקחי הרשות מטיפול מחמיר וראוי בעבירות.

- ❖ מדיניות האכיפה בנוגע לאלו (ובפרט לאלו העוברים במכוון על החוקים בשל טיעונים אלה), תהיה נחושה אך מידתית. לצד זאת, נדרש האוכף ללוות את האכיפה בהסברה מתאימה.
- רגישות ציבורית בנוגע לאכיפה על אוכלוסיות מיוחדות / חלשות .

עיקרון 5 - עיתוי ביצוע העבירה

- חגים ומועדים – עבירות על סדרים והתנהגות של מבקרים בימי חג ומועדים.
- בתקופות של חג ומועד יש לפעול ברגישות יתר בכל האמור באכיפה של עבירות על סדרים והתנהגות.
- יש לשקול בעת ביצוע אכיפה מחמירה את ההשלכות ואת הפגיעה האפשרית באזרחים השרויים באווירת חג, חופשה ובילוי משפחתי.
- ניתן להקל במידת האפשר על עבירות קלות בנושא זה (עבירות שגם אם נעשו לא הביאו לפגיעה משמעותית בערכי טבע נוף ומורשת, או שלא היוו חריגה משמעותית מכללי סדרים והתנהגות).
- לילה / יום – מידת הפגיעה בסביבה הטבעית (רעש, תאורה).
- ככלל, עבירות על כללי סדרים והתנהגות בלילה מהוות פגיעה משמעותית בסביבה הטבעית. חומרת הפגיעה ונסיבות האירוע יהוו שיקול בהחלטת האוכף להחמיר באכיפה.
- היבטים עונתיים משפיעים על החמרת האכיפה ותעדוף במאמצי האכיפה (דוגמאות):
- ❖ החמרת אכיפה על עבירות ציד מחוץ לעונת הציד (למשל טעות בזיהוי מין מותר בציד בעונה, לעומת ציד של אותו מין או כל מין אחר מחוץ לעונה).
- ❖ החמרת אכיפה על עבירות קטיף צמחים בעונה הרלוונטית.
- ❖ החמרת עבירות כריתת עצים לצורך מכירה להסקת תנורים בעונת החורף.
- ❖ החמרת אכיפה בעונת הרבייה.
- ❖ החמרת הטיפול בעבירות על סדרים והתנהגות בתקופות של אקלים קיצוני (חום, ממטרים ושיטפונות, קור, ועוד).
- ❖ החמרה בפעולות האכיפה של איסור נהיגה בחופים בתקופות של חופשות וחגים.

עיקרון 6 - חירום והצלה: עבירות המתבצעות תוך כדי פעולות הצלה וחירום על ידי המחלץ (חילוץ מטיילים, כיבוי שריפות, זיהום אקולוגי וכד')

- ככלל, פגיעה בערכי טבע נוף ומורשת במהלך פעולות חילוץ, הצלה או חירום לא יאכפו.
- פעולות חילוץ והצלה שאינן מקרים של סכנת חיים, שנעשו ללא תיאום או קבלת היתר הרשות יאכפו בהתאם לאופי וחומרת הפגיעה.
- עם זאת, ראוי לפעול במקרים אלה בכלים של הסברה כדי להביא למודעות כוחות החירום את הנזק הנגרם בעת פעילותם ולהדריך כיצד להפחית למינימום את הפגיעה.

עיקרון 7 - פעילות מבצעית: אימונים, בט"ש וכל פעילות של יחידות צבאיות/משטרתיות בשטח הגורמים לפגיעה בערכי טבע נוף ומורשת (בהתאם לאמנה).

- ככלל, בפעילות מבצעית אשר במהלכה נפגעים ערכי טבע נוף ומורשת – לא מתבצעת אכיפה.
- בפעילות בט"ש בה מתבצעת פגיעה בערכי טבע ונוף מוגנים ברשלנות ובניגוד להנחיות צה"ל או משטרת ישראל, תבוצע אכיפה בשיתוף מצ"ח/מח"ש.

- באימונים או שהייה בשטח ללא תיאום בהם נפגעו ערכי טבע או חיות בר – תבוצע אכיפה בשיתוף מצ"ח/מח"ש למול המפקדות הרלוונטיות.

עיקרון 8 - פגיעה במקרקעין: פלישה, הרס, בניה, עיבוד חקלאי, קיום עסק במקרקעין שבאחריות הרט"ג.

- ככלל, פגיעה במקרקעין ובראש וראשונה פלישה לשטח שבאחריות הרשות, תיאכף בחומרה, במהירות וביעילות.
- חומרת הפגיעה בערכי טבע, נוף ומורשת כתוצאה מהפלישה, תשפיע על מידת ההחמרה באכיפה. פגיעה קלה (עבירה שגם אם נעשתה לא הביאה לפגיעה משמעותית בערכי טבע נוף ומורשת או בכללי הסדרים וההתנהגות), המאפשרת שיקום של נזק בטווח הקצר, מאפשרת שיקול דעת לגבי חומרת האכיפה.

עיקרון 9 - הפרעה, פגיעה, העלבה או תקיפת הפקח (עובד ציבור): רמת הפגיעה בהרתעה ובסמלי שלטון, המופנית כלפי האוכף.

- במידה שתוך כדי פעולת האכיפה בוצעה עבירה כנגד האוכף בנסיבות המצוינות בכותרת, חובתו להגיש תלונה במשטרה.
- פגיעה בפקח הינה נסיבה לחומרה אשר יש בגינה להביא למיצוי הדין עם החשוד באופן של הגשת כתב אישום כנגדו, גם במקום בו היה ניתן לשיקול בהיעדר נסיבה זו הטלת ברירת משפט או אף הזהרה.
- ניתן להפעיל שיקול דעת להקלה באכיפה במצבים של פגיעה מילולית ב"עידנא דריתחא", אם העברייני התעשת, חזר בו (או התנצל) ושינה את התנהגותו.

עיקרון 10 - הפעלת סמכויות מידתית: הפעלה מידתית ומאוזנת, אך ורק בעבירות שבאחריות הרשות, תוך שמירה על זכויות הנאכף.

- יש להפעיל שיקול דעת ומתינות בשימוש בסמכויות אכיפה כלפי אזרחים תמימים אשר עברו עבירות שניתן להתרשם כי באופן מובהק נעברו שלא בכוונת זדון.
- אכיפה על קטינים, בעלי מוגבלויות/לקויות נפשיות, קשישים, נשים (כאשר אוכפי החוק הם גברים) וכיו"ב אשר עברו עבירות: מטעמים הומאניים, ככלל, האכיפה במקרים אלה תיעשה ברגישות (ביחס לנסיבות המקרה).
- כמדיניות כללית, לא מבוצעת אכיפה כלפי קטינים מתחת לגיל 16.
- בכל פעולה של אכיפת סמכות יש לקחת בחשבון שהפקח האוכף הינו משרת הציבור ולא אדוניו.
- אלו העקרונות של מסמך האב, למספר נושאים סברנו שיש צורך במסמך יישום משלים בנושאים שחשבו שנדרש.
- מסמך המדיניות יפורסם לציבור לעומת מסמכי היישום שהם הנחיות לפקחים עצמם שהם מסמכים פנימיים שלא יפורסמו.

למסמכים הללו היו שותפים כלל היחידות הרלוונטיות והמחוזות ברשות.

החלטה: עבודה מרשימה וחשובה בעבודת הרשות, יש עדיין דיוקים שיש לעשות מונה צוות מטעם המליאה שישב עם יתיר וידון בהערות ויגבש בהקדם ש נוסח סופי אשר יובא לאישור סופי במליאה.

תוכנית שיקום הצפון - דר' סיגל בלומנפלד – לא הוצג ידחה לפעם הבאה.
הערכות לחג הפסח - אורית שטיינפלד, מנהלת חטיבת קהל וקהילה
אנו נערכים במרץ לחג, וישנם אתגרים והזדמנויות שעל פיהם אנו נערכים.
הזדמנויות:

- חופשה ארוכה, 4-19.4, 4 ימי חול מועד מלאים.
- עדיין מיעוט יחסי של יציאות לחו"ל.
- שת"פ מפעל הפיס (כמינוף ובחג).
- פעילות ענפה באתרים.

אתגרים

- מצב כלכלי.
- מזג אוויר הפכפך.
- סנטימנט ציבורי מורכב.
- אי בהירות מצב בטחוני.
- "כלכלת מלחמה".

עונת הרחצה תיפתח לפני החג, המוקד בהיערכות שיא, תחנות הסברה שיהיו פרוסות על כל הארץ.

ממשיכים בשת"פ עם מפעל הפיס ונעלה במספר קמפיינים במדיות השונות.

אנו מקווים שעם החזרה למצב שכל האתרים פתוחים נחזור למספר שהיינו רגילים לפני המלחמה.

אנו מכינים פעילויות גם בהתאם לחגים המוסלמים וכן משלבים מסרים של שמירת טבע בכלל הפעילויות.

רשם: יוסי ורצברגר

מאשרת: ד"ר שרה אוחיון

העתק:

השרה להגנת הסביבה, הגב' עידית סילמן

מ"מ מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, מר רמי רוזן.
חברי המליאה.